

Св. Теодор Студит
ПОУКЕ УЗ ЧАСНИ ПОСТ

У петак прве седмице Великог поста.

Браћо и оци! Мирјанин који жели да устроји велик и леп дом нема покоја ни дању ни ноћу, трудећи се мучи се и трпи невоље док не заврши изградњу. Он је тако усрдан и трудољубив да су му ум и мисли његове толико занете тиме само да завршетак изађе леп (да и кров буде леп) и изврстан тако да и све остало буде украшено и урађено да би свако други пожелео да има такав дом. Ако би неко покушао да задржи таквог старатеља тиме би му нанео велику неправду.

Шта хођу да кажем тиме вашој љубави, пречасна браћо? Желим вам рећи да свако од нас треба да за своју душу спрема не дом трулежни од камена и дрвета, већ обитељ небеску, нетрулежну и вечну, која се зида од добродетељи и дарова Светога Духа, зато реците ми зар ћемо бити нерадљиви и лењиви у време када треба зидати дом? Нећемо ли понети тешку кривицу? Тим пре што дом трулежни и пролазни прима телесне људе, а

када се смени много
домоуправитеља и сам пропада и
руши се; духовни пак наш дом,
создан од добродетељи, прима Духа
Светога, као што и Апостол говори:
“Ви сте храм Божји и Дух Божји
обитава у вама” (1. Кор. 3, 16), и он,
наше духовно скровиште (дом),
када дође време за нас да оставимо
овај свет иде са нама на небеса, где
ћемо бити вечно.

Почетак образовања врлине јесте
страх Божји, јер Божанствено
писмо говори: “Почетак мудрости
је страх Господњи” (Пс. 110, 10), а
онда четири велике врлине:
мудрост, храброст, целомудрије,
правда и остале са њима
сједињујући се изграђују свезу
љубави узрастајући у свети храм
Господњи. Зато пак, браћо,
стварајмо такву обитељ и украсимо
је врлинама, да бисмо пронашли у
себи Духа Светога, и веселећи свете
анђеле људима чинили добар
пример својим врлинама. А тако и
уздржање у коме се ми сада
подвизавамо јесте једна од великих
врлина, зато подајмо славу Богу
Који нас је удостојио да издржимо

у току свете седмице. Лица наша су се изменила и постала бледа, али сијају благодаћу уздржања. Од жучи, која се појавила услед поста, у нашим устима је горчина, али су се душе наше насладиле надом и благодаћу спасења. Јер душа и тело по природи ратују између себе, и када једно од њих снажи, друго слаби. Зато, браћо, радујмо се јер смо ми учинили да лепше у нама постане јаче.

Може се десити да неко упита: “Није ли примање хране сваког дана по једном нарушавање савршенства поста?” Не! Од тога се не треба бојати, зато што ако би то било тако онда нам не би Христос рекао у молитви “Оче наш” да молимо за потребну храну сваког дана, не би гавран доносио пророку Илији, а такође и божанственом Павлу Тивејском, сваког дана храну. Ни Велики Антоније не би саветовао да је боље по мало сваког дана узимати храну но проводити у посту (без имало хране) по три, четири или седам дана. Разумео сам да је поука у следећем: тело наше од дневног труда изнурава се и

слаби, и зато је Бог Који нас је
сздао тако устројио тело да се оно
свакодневном храном поткрепљује
да би могли испуњавати заповести
Божје и да човек не би постао
раслабљен, као што бива са онима
који посте два или три дана; они ни
честе и многе метаније не могу да
чине нити могу да упражњавају
како следује читања и
псалмопојања, не испуњавају
исправно ни остале службе, не
објашњавајући шта је пак сврха
томе.

И тако, свакодневно узимање
хране, по указаном нам правилу и
чину, јесте дело не несавршених но
у свему савршених; између осталог,
све је код нас установљено
Божанственим Оцима као добро и
богољубиво.

О, кад би нам Господ још више
даровао здравље и силу душевну и
телесну да бисмо могли служити
(Њему) Богу Живом и Истинитом и
да у томе останемо до последњег
датог нам дана, у који желим свима
нама да са свима светима који су
нам претходили просијамо попут

сунца, добивши у наслеђе Небеско Царство, у Христу Исусу Господу нашем, Коме припада слава и власт са Оцем и Духом Светим сада, свагда и у све векове! Амин.

У среду друге седмице Великог поста

Браћо и оци! Минула је прва седмица поста, а ми видимо један код другог промену; лица су наша измождена, бледа и жута. Но “ако спољашњи наш човек и пропада” - говори Апостол - “то се унутрашњи из дана у дан обнавља” (2. Кор. 4, 16). Јер као што се од изобиља тело пуни и расцветава, тако и душа од уздржавања постаје светлија и мужаственија.

Боље речено, телесним трпљењем ми смо у себи узгајили душевну красоту и благољепије; то је она лепота коју је желео свети пророк Давид када је молио Бога да му подари благодат: “Господе, вољом Твојом подај доброту мојој силу” (Пс. 29, 8.). Благољепијем уздржања обручују се душе наше

умном Женику Христу, као што говори о томе блажени Павле: “Јер ревнујем за вас Божијом ревности, јер вас обрекох мужу једноме, да дјевојку чисту изведем пред Христа. Али се бојим да како као што змија Еву превари лукавством својијем тако и разуми ваши да се не одврате од простоте која је у Христу” (2. Кор. 11, 2-3). Видите ли величину дара? Ми смо се удостојили да имамо за женика Христа. Видите како и велики апостол Павле стрепи да нас не прелести наш непријатељ, ђаво, и не лиши нас великог достојанства? Наша душа је подобна девојци, која је заручена и скривена од очију младића чува себе да би очувала девство своје чистим и неоскврнављеним, док не наступи време брака и сједињења. Зато је и душа дужна да тако склања себе од греха до самог смртог часа. Ако је она благообразна и сија добродетељима девствености, сачуваних од ње у овом свету, то по њеном излазу из тела, као из царске палате, радују јој се свети анђели видевши њену красоту и благољепије; ако би се пак показала

безобразна (небоголика) и оцрњена гресима, онда ће бити на радост бесовима (демонима) при узласку ка Христу. А о томе је страшно и говорити!

Ми подвргавамо тела вежби у трпљењу страдања и проводимо суров живот да бисмо смирили телесне страсти и бесчасна хтења е да би у нама владао духовни мир, а не телесна зла воља; не само сада, но и свагда морамо имати то стремљење, да вршимо подвиг уздржања. Јер шта је друго живот хришћанина ако не обуздавање страсти, испитивање помисли и свагдашња борба са невидљивим и скривеним бесовима (демонима)? То што се сада показује тешким, захтевајући да се тело потруди, доноси велику корист души. Притом је труд краткотрајан (пролазан), а оно што доноси вечно; зато и Апостол говори: “Јер наша лака садашња брига доноси нам вјечну и од свега претежнију славу. Нама који не гледамо на ово што се види, него на оно што се не види; јер је ово што се види за вријеме, а оно што се не види вјечно” (2. Кор.

4, 17-18.). Ради великих блага, које желе да задобију и сами анђели, и ради Господа нашег Исуса Христа Којим су обручене наше душе, позивам и молим љубав вашу, браћо, чувајмо душе наше од лоших дела и од нечистих помисли, које по речима Господњим скрнавe наше душе (Мт. 15, 18.), не будимо као они који пуштају у себе грешну помисао, јер се од ње у нама запаљује као велики пламен похота, која опаљује и сажиже наше душе чинећи их безобразним и црним.

Удаљимо се од страсти, отклањајући први прилог демона; будимо као они који се старају да измакну злим помислима, да би просветивши душе своје добрим делима, усрдно се подвизавајући у уздржању, да бисмо се у тренуцима разлучења душе од тела појавили припремљени и чистим удостојени оне небеске радости и насладе и причасности вечних блага у Христу Исусу Господу нашем, коме припада слава и власт са Оцем и Светим Духом, сада и у све векове. Амин.

У петак друге седмице Великог поста

Браћо и оци! Радујем се, ја смирени, видећи мир у душама вашим! Радујем се вашем једномислију и вашој љубави једних према другима, радујем се што успешно и трпељиво проводите пост ради спасења душа (имајући) блажену наду на вечни живот. Од свих добродетељи нема лепше од мира (миротворства) и једномислија (сагласја у љубави), а то јесте плод уздржања. Где се појави и обитава (бивствује) ова добродетель (миротворство у једномислију) тамо свако зло и лукавство исчезавају. Исчезавају наше неуредности, бесчашће, оштре речи, клевете, непослушности, гордост и свако друго зло. Зато и они између вас, браћо, који су усрдни засигурно не чине само себи добра, него и друге побуђују ка добру добрим примером, зато од Бога добијају велико ударје. А они који дају лош пример сами себе приносе жестоким мукама. Они који се

управљају по Логосу Божијем и који побуђују (друге) на добродетељ по Богу пријатељи су Божији, сапутници светих ангела и наследници благослова. О, када бисмо могли свагда бити у тим добродетељима! Пазите да никада не престане и не понестане у нама љубави Божије, јер Христос говори: “Љуби Господа Бога твојег свим срцем твојим и свом душом твојом и свим умом твојим” (Лк. 10, 27). Они који се потруде да тако заволе Бога никада се неће заситити од Његове љубави, неће се помрачивати (падати у унијије) нити се лењити, већ ће умножавати благодат у себи. Такви усрђем распаљују усрђе, учвршћују и разрастају у свом срцу (благодат) напредујући у добродетељи (врлини). Напредују и прелазе из једне духовне силе у друго постојано и стално... Ради стицања Божанственог богатства, наследства Царства Небеског, наслађивања вечним благима, ради избављања од бесконачних казни вечног мучења нећемо ли поднети трудољубље и трпљење у страдањима са радошћу и усрђем?

Зато, молим вас, будимо мужанствени, обрадовани надом; у невољи трпите, трудите се у молитви, псалмопојању, појању (служби), читању, да би усредоточили ум свој ка Богу и у себи да би њега (ум) избавили од злих (злокорисних) помисли; јер испразност и лењост - почетак су сваког злодела, а радиност и пажљивост (у подвигу) бране од скрнављења наш ум.

Позабавимо се такође и послушањем, да свако од нас испуњава своје послушање без роптања и са страхом Божијим. Дела наша да чинимо часно, драговољно и без смућености. Заволимо мир свога брата (ближњег), прибавимо ревност у свему што помаже спасењу душа наших. Потребно је да молимо Бога за браћу нашу која живе у послушању, да их Бог закрили и заштити.

Помолите се и за мене смиреног (недостојног), да би устима мојим била дарована реч корисна и да бих и ја проводио правоверан живот, е

да би вашом љубављу и мени
недостојном обрели спасење душе
у Христу Исусу нашем, Коме
припада слава и власт са Оцем и
Светим Духом, сада и у векове
векова. Амин.

У другу недељу Великог поста

Браћо и оци! Пост - јесте добро
дело ако су му сапутници мир,
добро расположење, послушност у
добру, кротост, састрадалност и
друге добродетељи. Но ђаво, враг и
завидник (непријатељ) нашег
спасења, пита се како да навуче у
испоснике оно што је богомрско:
учи их да буду дрски и пркосни,
жестоки, гневљиви, јаросни,
славољубиви, завидљиви и
срамљивословни. Циљ његов јесте
да им причини велику рану и штету
и да их тако лиши благих плодова
поста. Ми смо пак дужни да
предвидимо (пазимо на) његове
замисли и замке, да проводимо ове
свете дане мирно и тихо, са
кротошћу и у молитвеном
тиховању, обраћајући своју љубав
ка ближњем зато што је једино

такав пост угодан Богу. Ако би пак наш пост био другачији, односно ако никакав труд не бисмо принели, онда је он бесплодан и ми се (у том случају) насилно подвргавамо злостраданију. Пре свега, нама је потребно да постимо зато што пост исушује тело, а душу укрепљује и обнавља: “Него ако се наш спољашњи човјек и распада” - по речима Апостола - “ипак се унутрашњи обнавља из дана у дан” (2. Кор. 4, 16). Јер наша пролазна мала невоља припрема нам преизобилно и неизмерно вечно богатство славе. Ко тако размишља нада се будућој награди. Будимо као они који трпељиво пребивају у добродетељним подвизима. “Захваљујући Богу и Оцу који нас оспособи за удио светих у свјетлости; Који нас избави од власти таме и пренесе у Царство Сина љубави своје” (Кол. 1, 12-13).

Нисмо ли ми причасници Пречистог Његовог Тела и Крви? И шта може бити слађе од Светог Причешћа? Оно дарује вечни живот онима који се причешћују са чистом савешћу. Не беседимо ли

ми сваког дана и сваке ноћи са божанственим Давидом и другим Светим Оцима и светитељима наше Свете Цркве и може ли душа добити (наћи) другде бољу утеху? Нисмо ли се ми одлучили (одвојили) и нисмо ли се удаљили од саживљења са прелестним (варљивим) светом и од наших сродника по телу ради Господа и шта може бити блаженије и више од тога? “Међутим, наше живљење је на небесима, откуда очекујемо и Спаситеља Господа Исуса Христа, Који ће преобразити наше понижено тијело, тако да буде саобразно тијелу славе Његове, по сили којом Он може све учинити и себи покорити” (Флб. 3, 20-21). Будимо пак, браћо моја, као они који се радују и веселе, који презиру и потиру сваку злу телесну похоту (страст). “Јер је свако тијело као трава, и свака слава човјечија као цвијет травни; осуши се трава, и цвијет њезин отпаде. Али ријеч Господња остаје увијек. А то је та ријеч која је вама благовјештена” (1. Пт. 1, 24-25). “Злопати ли се ко међу вама? Нека се моли Богу” - говори Писмо - “Је ли ко весео?

Нека пјева Богу” (Јк. 5, 13). Ако је неко под искушењем од зле, греховодљиве страсти (јер ђаво никад не престаје да се бори против нас), нека истраје у трпљењу, слушајући онога који говори: “Блажен је човјек који претрпи искушења, јер кад буде опробан примиће вијенац живота, који Господ обећа онима који га љубе” (Јк. 1, 12).

“Кад ово знате” - рекао је Господ - “блажени сте ако то и творите” (Јн. 13, 17). Њему нека је слава у векове. Амин.

превод са руског: свештеник Бобан Миленковић,

по тексту из Триода Посног,
Москва, 1992.